

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2024**

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α.** Μακεδονική Επιτροπή
- β.** Συμφωνία Μουρνιών Κυδωνίας
- γ.** «σκωρίες»

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α.** Η αλλαγή των δεδομένων για την ελληνική βιομηχανία ήρθε μετά την προσάρτηση των Επτανήσων (1864) και της Θεσσαλίας (1881).
- β.** Με το Σύνταγμα του 1844 κατοχυρώθηκε το πολίτευμα της βασιλευόμενης δημοκρατίας.
- γ.** Στην Κρητική Επανάσταση του 1866–1869 η «Κεντρική Επιτροπή υπέρ των Κρητών» ανέλαβε την περίθαλψη 4.500 προσφύγων.
- δ.** Το «Χάτι Σερίφ» και το «Χάτι Χουμαγιούν» προώθησαν ειδικά προνόμια για τους Έλληνες του Πόντου.
- ε.** Η αποβίβαση του ελληνικού στρατού στη Σμύρνη σηματοδότησε τη δεύτερη φάση των διωγμών του ποντιακού ελληνισμού.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιοι παράγοντες διαμόρφωσαν τη θετική οικονομική πορεία της Ελλάδας στην περίοδο του μεσοπολέμου;

Μονάδες 14

ΘΕΜΑ Β2

Πώς διαμορφώθηκε η πολιτική κατάσταση στην Κρήτη μετά το πρώτο ενωτικό ψήφισμα των Κρητών έως και την παραίτηση της προσωρινής διακομματικής Κυβέρνησης;

Μονάδες 11

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφέρετε:

- α.** πώς εξελίχθηκαν οι ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά την υπογραφή της Σύμβασης ανταλλαγής πληθυσμών και της Συνθήκης ειρήνης της Λοζάνης (μονάδες 12)
- β.** ποιο ήταν το περιεχόμενο των ελληνοτουρκικών συμφωνιών που υπογράφηκαν το 1930. (μονάδες 13)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Τον Δεκέμβριο του 1926, υπεγράφη στην Αθήνα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας η λεγόμενη Συμφωνία των Αθηνών. Βασικοί πρωταγωνιστές της συμφωνίας αυτής ήταν ο Έλληνας υπουργός των Εξωτερικών, Περικλής Αργυρόπουλος και ο Τούρκος αντιπρόσωπος στη Μικτή Επιτροπή, Σουκρή Σαράτσογλου. Είχε προηγηθεί η Σύμβαση της Άγκυρας (γνωστότερη ως Συμφωνία Εξηντάρη-Χαμδή Βέη) τον Ιούνιο του 1925, η οποία όμως δεν εφαρμόστηκε. Η Συμφωνία των Αθηνών προέβλεπε την εξαγορά των μη ανταλλάξιμων κτημάτων και ακινήτων και από τις δύο χώρες. Από την εξαγορά εξαιρούνταν τα κτήματα των μουσουλμάνων της Δυτικής Θράκης και των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης. Τα δύο κράτη θα εξαγόραζαν το καθένα ίδιας συνολικής αξίας κτήματα, ενώ κάθε μία από τις δύο κυβερνήσεις αναλάμβανε να απαλλάξει τα εν λόγω κτήματα από οποιονδήποτε περιορισμό τα βάρυνε το προηγούμενο διάστημα, ώστε να αποδοθούν στους ιδιοκτήτες τους.

Β. Κολάρος, *Η μειονοτική πολιτική του Ελευθερίου Βενιζέλου (1898–1933)*, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία και Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», Αθήνα και Χανιά 2022, σελ. 279–280.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στις 30 Οκτωβρίου 1930 υπογράφονταν το Σύμφωνο Φιλίας, Ουδετερότητας και Διαιτησίας, τα όρια του οποίου έφθαναν ως την απαγόρευση της συμμετοχής σε κάθε πολιτικό ή οικονομικό συνασπισμό που θα στρεφόταν κατά του ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη. Το σύμφωνο συνοδευόταν από εμπορική σύμβαση που

περιελάμβανε προξενική σύμβαση και σύμβαση εγκαταστάσεως, αλλά και από ειδική συμφωνία για τους ναυτικούς εξοπλισμούς: οι δύο κυβερνήσεις υποχρεωνόνταν να προβαίνουν σε έγκαιρη αμοιβαία ενημέρωση, πριν από την παραγγελία κάθε ναυτικής μονάδας, προκειμένου να προληφθεί ο ανταγωνισμός «διά φιλικής ανταλλαγής απόψεων».

Κ. Σβολόπουλος, *Η ελληνική εξωτερική πολιτική 1900–1945*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2005, σελ. 224.

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις και τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται να παρουσιάσετε:

- α. τις αντιδράσεις που προκλήθηκαν στην επαναστατημένη Πελοπόννησο από την κάθοδο του Δημητρίου Υψηλάντη έως και τη συγκρότηση των πρώτων παρατάξεων (μονάδες 15) και
- β. πώς οι αντιδράσεις αυτές εκφράστηκαν στην Α' Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου. (μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ενώ οι πρόκριτοι σε σχέση με τη διάταξη των αξιωμάτων και τη θεσμική οργάνωση δεν έβλεπαν πέρα από τον ορίζοντα της πελοποννησιακής αυτοδιοίκησης, ο Υψηλάντης οραματιζόταν ήδη ένα ελληνικό κράτος που θα περιελάμβανε όλα τα απελευθερωμένα εδάφη και θα κυβερνιόταν από ένα κεντρικό κοινοβούλιο με πολύ ευρείες εξουσίες. Στην απαίτησή του να συγκεντρώσει την πολιτική και στρατιωτική ηγεσία κατά μεγάλο μέρος και για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα στα χέρια του και να στηριχτεί κυρίως στο αστικό στοιχείο προέβαλαν σκληροτράχηλη αντίσταση οι γαιοκτήμονες, που απαιτούσαν να είναι ένα αυτοδιοικούμενο συλλογικό όργανο ίσων. [...] Ένα εθνικό κοινοβούλιο ή μια κεντρική κυβέρνηση δεν προβλεπόταν στο σχέδιό τους.

G. Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821–1936*, μτφρ. Θεόδωρος Παρασκευόπουλος, Μ. Ι. Ε. Τ., Αθήνα 2004, τόμος Α', σελ. 76 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Σκοπός του Υψηλάντη δεν ήταν να εξουδετερώσει τη δύναμη των προκρίτων. Εκείνο που τον ενδιέφερε ήταν να δημιουργηθεί συγκεντρωτική διοικητική οργάνωση, κρατικά έσοδα, στρατόπεδα με κανονική τροφοδοσία και στοιχειώδη πειθαρχία και σώματα τακτικού στρατού, χωρίς τα οποία πίστευε πως δεν θα πετύχαινε η Επανάσταση- γι' αυτό και ήλθε σε σύγκρουση με τους προκρίτους. Είχε διαπιστώσει ότι οι μικροί ιδιωτικοί στρατοί που υπήρχαν δεν επέτρεπαν την κατάστροψη πολεμικού σχεδίου σε παμπελοποννησιακή κλίμακα, καθώς η δράση τους περιοριζόταν σχεδόν πάντα μέσα στα όρια της επαρχίας. Είχε ακόμα αντιληφθεί ότι το αποτέλεσμα μιας τέτοιας καταστάσεως θα ήταν να βασιλεύει η πολυαρχία, η αυθαιρεσία και ο τοπικισμός, και την πραγματική δύναμη να την έχουν οι πρόκριτοι

και οι καπεταναίοι που θα γίνονταν ισχυροί με τα λάφυρα και τα πυρομαχικά, τα οποία θα αποκόμιζαν από τις νίκες εναντίον των Τούρκων, θα μπορούσαν να εισπράττουν οι ίδιοι φόρους, να μισθοδοτούν τα σώματά τους και να πρόσλαμβάνουν μικροκαπεταναίους.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΒ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1978, σελ. 138–139 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η Α' Εθνοσυνέλευση έδειξε για πρώτη φορά τους διαχωρισμούς που υπήρχαν μεταξύ των εξεγερμένων. Οι προεστοί της Πελοποννήσου, των νησιών, οι αρχιερείς και οι εκπρόσωποι της δυτικής και ανατολικής Στερεάς συνασπίστηκαν εναντίον των στρατιωτικών αρχηγών που θα μπορούσαν να αμφισβητήσουν την εξουσία τους. [...]

Το Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδας που ψηφίστηκε προέβλεπε την αντιπροσωπευτική διακυβέρνηση και τη διάκριση των εξουσιών και συγκρότησε την Πολιτική Διοίκηση, που αποτελούνταν από δύο σώματα, το Βουλευτικό και το Εκτελεστικό, με ετήσια θητεία. [...]

Ο Δ. Υψηλάντης εκλέχθηκε πρόεδρος του Βουλευτικού και στην πραγματικότητα υποβαθμιζόταν πολιτικά. Ο παραγκωνισμός της Φιλικής Εταιρείας ήταν πλήρης και αυτό φάνηκε όχι μόνο από το γεγονός ότι πουθενά δεν μνημονευόταν το όνομά της, αλλά και από την υιοθέτηση από την Εθνική Συνέλευση ως συμβόλου της Αθηνάς, αντί του Φοίνικα, που ήταν το σήμα της Φιλικής Εταιρείας.

Κ. Κωστής, Τα «κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας»: Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους, 18ος–21ος αιώνας, Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2013, σελ. 150-152 (διασκευή).